ఒకే పంట

చిమ్మచీకటి రాత్రి.

ఆ చీకట్లో అతను మురిక్కాలవ వంతెన దగ్గరే గంటల తరబడి దాగి ఉన్నాడు. మురికి నీటిలో అతని ధోవతి తడుస్తోంది. చెప్పులు తీసి తాడుతో నడుంకి కట్టుకున్నాడు. పాదాలంతా మురికి మట్టిమయం. దగ్గర్లోని గోధుమపంటనుంచి వస్తున్న గోధుమ వాసన అతన్ని కట్టిపడేస్తోంది. ఆ పంటలే అతన్ని పెంచాయి. అతను, అతని తోటివారూ పంటలు వేశారు. వ్యవసాయం చేశారు. ''ఈ పంటలు వేసింది మేము. నీరు పెట్టింది మేము. రక్తం ధారపోశాం. కానీ వాటిని ఠాకూర్ ఒక్కడే వేయించుకు తింటున్నాడు. మేమెలా భరిస్తాం.'' అతని మాటలు తోటి రైతుల్ని ఎంతగా ఆవేశపర్చాయో బాగా గుర్తు. నగరంలో కార్మిక నాయకునిగా అతనెలా మాట్లాడిందీ బాగాగుర్తు.

నగరంలో ఆ కార్మిక నాయకునికి అతన్ని వాళ్లన్నయ్యే పరిచయం చేశాడు. ''నువ్వొక్కడివీ ఏమీ సాధించలేవు. ఇతరులను నీ దారంట తేలేక పోతే జమీందారు గోధుమ కంకి కాల్చుకుతిన్నట్లు నిన్ను తినేస్తాడు. అంచేత రైతులందర్నీ కూడగట్టుకో అప్పుడే నీ భూమిని దక్కించుకో గలుగుతావు. అసలు జమీందారీ విధానం పోయి చాలా కాలమైంది'' హితబోధ చేశాడు. ''కానీ ఈ విషయాలన్నీ వాళ్లకు ఎలా వివరించాలి, నువ్వైతే చట్టం గురించి వాళ్లకు వివరించ గలుగుతావు. నా అవసరం ఉందనిపిస్తే తెలియజేయి. నా పర్యటనలో మీ వూరు వైపుగానే వెళ్తోంటాను. అతని అన్నకూడా సహాయంగా ఉంటానన్నాడు. అతని తండ్రిగనుక భూమిని కౌలుకి ఇవ్వకుండా ఉంటే ఇలా నగరంలో మిల్లులో పనిచేయాల్సి వచ్చేది కాదన్నాడు. '' ఆ భూమిని సాధించనీ,మళ్లీ మన పల్లెకే తిరిగి వచ్చేస్తాను''అన్న హామీ ఇచ్చాడు. అదే ఉత్సాహం , అదే ఊపుతో అతను పల్లెకు తిరిగి వచ్చాడు. అందరితో మాట్లాడ్డం, చర్చించడం మొదలుపెట్టాడు. ఒక యూనియన్ ఒక పార్టీ అవసరమని, అందరికీ నచ్చజెప్పాడు. అతని సంభాషణ ఊళ్లో ఎందర్నో దగ్గరికి చేర్చింది. ఎంతో ఉత్సాహంతో విన్నారు. కానీ అదంతా అతని ఎదుటనే ..ఒక్కసారి అతను వెనుదిరిగి వెళ్లగానే అంతా మళ్లీ భయాందోళనల్లో పడి పిరికితనంతో పనుల్లోకి వెళ్లేవారు. ఒకటి రెండు సార్లైతే తోటి రైతుల ముందే తన్నారు. ఒకసారి ఏకంగా చెట్టుకి తలకిందులుగా వేలాడగట్టి చింతబరికెతో వీపు చిట్లగొట్టారు. అతన్ని అసలా మార్గాన్నే వదిలేయమని భార్యాపిల్లలు ప్రాధేయపడ్డారు. కానీ అతను స్థిర చిత్తంతో తన పంథాలోనే కొనసాగాడు. అతని కార్యక్రమాలు, ఆ ఒక్కగ్రామానికే పరిమితం కాలేదు. చుట్టుపక్కల గ్రామాల్లో రైతాంగాన్ని ఆలోచింప చేశాయి. అతను ఎక్కడ సభ పెట్టినా తండోప తండాలుగా జనం రావడం మొదలైంది. కానీ వెనుతిరగ్గానే అంతా పిరికి వాళ్లలా మళ్లీ అదే పనుల్లోకి వెళ్లేవారు. చొక్కాజేబులో ఒక

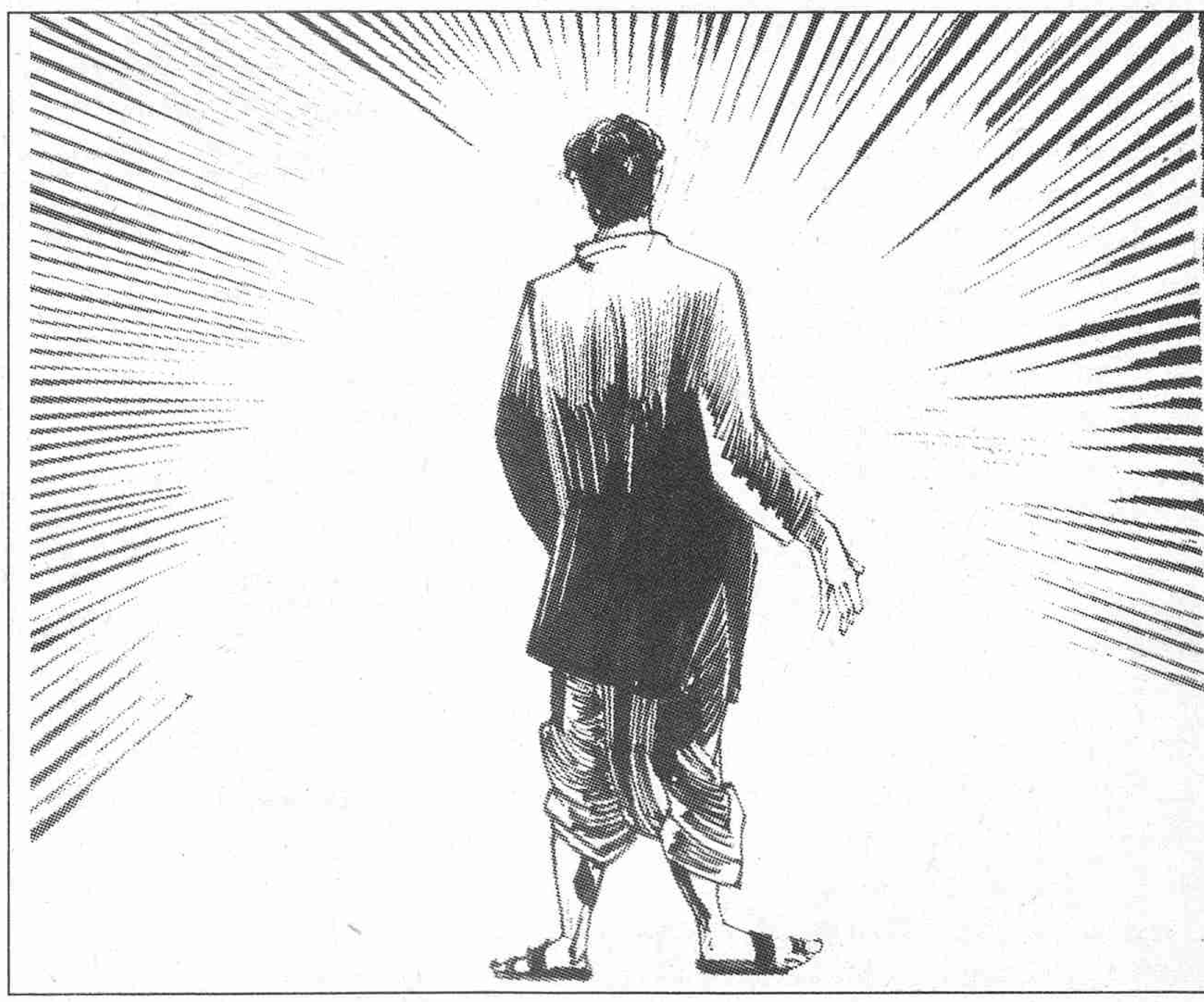

హిందీ దిన పత్రికను మడత పెట్టుకోవడం అతనికి ఒక ప్రత్యేకతడ గా మారింది. తమ పోరాటంలో తాము ఒంటరికాదని రైతాంగానికి ప్రబోధించేవాడు. ''మన హక్కుల కోసం, ఒక రాజకీయ పార్టీకూడా ఉద్యమిస్తోంది భయపడకండి''

మురికి కాలవ దగ్గర వాసన భరించలేక అతను అపుడపుడూ కొద్దిగా రోడ్డుమీదకు వచ్చి పైరగాలిని గుండెల నిండా పీల్చుకుంటున్నాడు.

పట్టణం వెళ్లగానే ముందు పాండేజీని కలవాలని అనుకున్నాడు. పట్టణంలో తన అన్న అడ్రస్‌తో పాండేజీకి ఉత్తరం కూడా రాశాడు. కొన్ని నెలలతర్వాత అతని అన్న దగ్గర్నుండి సమాధానం వచ్చింది. పాండేజీ ఊళ్లో లేడని రాగానే అతనికి ఉత్తరం అందజేస్తానని. పాండేజీ తన పర్యటనలో తన గ్రామానికి వస్తారని భావించాడు. అదే అతని ఉత్సాహాన్ని రెండింతలు చేసింది. గ్రామంలో అందరికీ చెప్పాడు. '' అందరూ సిద్ధంకండి. పాండేజీ రాగానే కూడలి దగ్గర సమావేశం జరుగుతుంది. అపుడు చూస్తారు ఠాకూర్ హర్నామ్ సింగ్ గతి ఏమౌతుందో! పాండేజీ పోరాటాన్నే కాదు. న్యాయ సంబంధ విషయాల్నీ చర్చిస్తారు. అయితే ఆ సమావేశానికి పనివాళ్లు వాళ్లంతట వాళ్లుగా వెళ్లడానికి నిశ్చయించుకొనక పోయినా ఆ విషయాన్ని చర్చించుకోవడంలో తప్పులేదని మాత్రం నమ్మారు. అదీ చాలా రహస్యంగా మాట్లాడుకున్నారు.

పాండేజీ చాలా ఆలస్యంగా వస్తారని తెలిసింది. ఈ వార్త ఠాకూర్‌కి ఎవరు చేరవేశారో భగవంతుడికే తెలియాలి. ఫలితం ఏమంటే అతన్ని పొలాల్లోనే పట్టుకుని ఠాకూర్ ఎదుటే నిలబెట్టారు. నాయకుడి పేరు చెప్పగానే ఠాకూర్‌కి వళ్లు మండింది. అంతే వెర్రికోపంతో చెప్పుతీసి మొహం పగలగొట్టాడు.

''కమ్యూనిస్టు సాలా! వెళ్లి నోరెత్తకుండా పొలం పనిచేయి. లేకపోతే నీ ఇల్లూ భూమీ నీకు దక్కదు జాగ్రత్త!'' ఈ హెచ్చరికలు అతన్ని తన పంథానుండి తప్పించలేదు.

మూలం - గుల్జార్
తెలుగు అనువాదం -
టి. లలితాప్రసాద్

ఒకరోజు ఠాకూర్ కొడుకు లోకూ కూతుర్ని అవమానిం చాడు. హవేలీకి వెళ్లి ఠాకూర్‌తో ఆమె తండ్రి గోడుపెట్టుకోను ఒక్కరు తోడురాలేదు. కానీ లోకూ తండ్రి తనని రమ్మనమని చూడగానే హవేలీకి లోకూతో అతను బయలుదేరాడు. అక్క డికి లోకూతో వెళ్లినతన్ని చొక్కాపట్టుకుని ''వీళ్లు నీకేమైనా చుట్టాలా..సాలే! మళ్లీ కనిపించావో కాళ్లు చేతులు నరి కేస్తా..వెళ్లు. నీ మొహం నాకు చూపించకు'' అంటూనే బలంగా అతన్ని డొక్కలో తన్నాడు. అంతే మెట్ల మీంచీ అతను దొర్లి దొర్లి లుంగలు చుట్టుకుని పడ్డాడు. చివరికి లోకు అన్ని మోసుకెళ్లాల్సివచ్చింది.

ఈ సంఘటనతో లోకూ కొడుకులు ఇద్దరూ ఠాకూర్ పనికి వెళ్లడం మానివేశారు. తిరుగుబాటుకి సమయం ఆసన్న మైంది. ఇక ఇప్పుడు అతను ఒంటరికాదు. మరో ఇద్దరి మద్దతూ లభించింది. ముగ్గురు సభ్యులతో ఒక కూటమి ఏర్పాటయింది.

మానభంగానికి గురైన మూడో రోజునే లోకు కూతురు ఊరు బావిలో దూకి ఆత్మహత్య చేసుకుంది. ఈ సంఘటన ఆ గ్రామ ప్రజల్ని వణికించింది. ఇలాటి సంఘటనలు గతం లోనూ ప్రజల్ని భయభ్రాంతులకి గురిచేశాయి. కానీ ప్రతీ పర్యాయం కూలీలు చలిమంట కాచుకుంటూ వారిలో వారు మండిపడ్డారే కానీ ఏమీ చేయలేకపోయారు. కానీ ఈ పర్యా యం ఇరవై మంది దివిటీలతో ఆ రాత్రి హవేలీ ముందు చేరారు. 'హర్నాం సింగ్ ముర్దాబాద్' అంటూ గట్టిగా నినా దాలు చేశారు. కానీ హవేలీ నుంచి ఎలాంటి ప్రతిస్పందనా లేదు. నినాదాలు వినగానే ఠాకూర్ తుపాకీ పట్టి మేడపైకి గానీ వరండాలోకి గానీ వస్తాడని అంతా అనుకున్నారు. కానీ అలా జరగలేదు. తమ ఠాకీ, నినాదాలకీ భయపడ్డాడనీ వాళ్లంతా భావించారు. తెల్లారే వరకు అదే ధైర్యంతో వున్నారు. కానీ ఎండెక్కగానే పోలీసులు వచ్చారు. అంతే వీళ్లు నీరసించారు. పోలీసులు అతన్ని ఎక్కడికినే పట్టుకెళ్లారు ప్రశ్నించాలని చెబుతూ. చచ్చేట్టు కొట్టారు కానీ అతను మాత్రం మరెవరి పేరు బయటపెట్టలేదు. 'ఈ సంఘటనలో గ్రామస్థులు అంతా వున్నారు. అందర్నీ అరెస్టు చేయండి' అనే అన్నాడు.

అతన్ని పది రోజుల పాటు లాకప్‌లో పెట్టారు. ఆ పది రోజుల్లో అతని ధైర్య సాహసాలు చుట్టుపక్కల గ్రామాల్లో వ్యాపించాయి. పది రోజుల తరువాత అతను తిరిగి వచ్చాడు. అతని ఇల్లు కూలిపోయింది. భూమి అతనిది కాకుండా పోయిందని తెలిసింది. అయితే అదంతా బందిపోటు దాస్ సింగ్ ముఠా చేసినట్లు పోలీసుస్టేషన్‌లో రిపోర్టు ఇచ్చినట్లు తెలి సింది. అతని భార్యా పిల్లలు హరిదాస్ ఇంట్లో తల దాచు కుని, తర్వాత గుట్టుచప్పుడు కాకుండా నగరంలో తన అన్న దగ్గరికి వెళ్లారనీ తెలుసుకున్నాడు.

అతను గ్రామంలోకి వచ్చిన రాత్రే ఇల్లు తగలబెట్టారు. చీకటి మాటున అతను మూడు కోసులు నడిచాడు. నెమ్మ దిగా రైల్వేస్టేషన్ చేరాడు. అక్కడ అతని కోసం ఠాకూర్ మను షులు వేచి వుండడం గమనించాడు. వాళ్ల కనుగప్పి రైల్వే పట్టాల అవతలగా వున్నమురికి కాలువ గట్టునే పరిగెట్టి పరి గెట్టి ఆఖరికి ఈ వంతెన చేరి దాని మాటున దాగాడు. అర్ధ రాత్రి ఇటుగా వెళ్లే గూడ్సు రైలు ఈ వంతెన దగ్గర కాస్త నెమ్మ దిగా వెళ్తుందని తెలుసు.

రైలు వస్తున్న శబ్దం వినగానే వంతెన కింద నుంచి లేచి పైకి వచ్చాడు. దూరంగా వస్తున్న రైలు ఒక పెట్టి తలుపుల్లేకుండా వుండడం గమనించాడు. దగ్గరికి రాగానే ఆ పెట్టి ఇనుప ఊచని పట్టి వేలాడాడు. మరుక్షణం అతని పెట్టెలోకి దూకగ ల్గాడు. అలా పెట్టిలోకి పడగానే అతని పక్కటెముకలు విరిగేలా తుపాకి మడమ తగిలింది.

'సాలే... ఎవడ్రా నువ్వు. ఈ పెట్టెలోకి ఎలా వచ్చావ్?'

'గూఢచారివా?... పోలీస్ కుక్కవా?' అడిగాడు మరొకడు.

వాళ్లెవరో ప్రత్యేకించి చెప్పక్కర్లేదు. ఆ ప్రాంతం బందిపోట్ల రాజ్యమని అందరికీ తెలిసిందే. అతను వాళ్లని కళ్లారా చూడడం ఇప్పుడే.

'నేను బీద ప్రయాణికుడిని, టిక్కెట్టు లేదు, నగరం చేరాలి'

అతను నిజమే చెబుతున్నాడని గ్రహించి నాయకుడు తన తుపాకీని అతని నుంచి తొలగించాడు. ఒకళ్లిద్దరు అదే పెట్టెలో ఒక మూలంగా గంజాయి తాగుతున్నారు. కల్లు తాగు తున్నారు.

> **మానభంగానికి గురైన మూడో రోజునే లోకు కూతురు ఊరు బావిలో దూకి ఆత్మహత్య చేసుకుంది. ఈ సంఘటన ఆ గ్రామ ప్రజల్ని వణికించింది. ఇలాటి సంఘటనలు గతంలోనూ ప్రజల్ని భయ భ్రాంతులకి గురిచేశాయి. కానీ ప్రతీ పర్యాయం కూలీలు చలిమంట కాచుకుంటూ వారిలో వారు మండిపడ్డారే కానీ ఏమీ చేయలేకపోయారు.**

నాయకుడు అతని దగ్గరికి వచ్చి పరిశీలనగా చూసాడు. ఒక్క క్షణం తర్వాత 'చాలా నీరసంగా, అలిసి పోయి వున్నావు. తినడానికేమైనా వుందా' అని అడిగాడు.

అతని దగ్గర్నుంచీ సమాధానం లేదు. మరో నిమిషం ఆగి- 'ఇలారా... ఇక్కడ సర్దార్ దగ్గరగా కూచో' అని అరిచి చెప్పాడు.

భయం భయంగా చూశాడు. నెమ్మదిగా అవతలికి కది లాడు. లేచి నుంచోడానికి ఓపిక లేనంత నీరసంగా వున్నాడు. తువ్వాలుతో చుట్టిన మూట సర్దార్ అతనికి చూపించాడు. దాన్నుంచి వస్తున్న మంచి వాసన అతన్ని ఆకట్టుకుంది. 'ఇందులో పరోటాలు, చట్నీ వున్నాయ్... రా... తిను' ఆదే శించాడు.

సర్దార్ కొంత శాంతంగా చూసి నెమ్మదిగా మాట్లాడాడు అతనితో. ఆ మూటని అందుకున్నాడు. చేతులు వొణుకుతు న్నాయి. పరోటాలు చల్లగా వున్నాయి, కానీ ఇప్పుడే చేసినట్లు న్నయి. అతను నెమ్మదిగా ఒకటి తిన్నాడు. కాస్త ఆకలి తీరి, ఓపిక వస్తున్నట్లు అనిపించింది. అది గమనించి సర్దార్ 'తిను. ఇంకా వున్నాయి పచ్చడి నంచుకో...' పరోటాలు అందించాడు.

'రైఫిల్‌తో పక్కనున్న ఒక బందిపోటు అక్కడ కొన్ని ఉల్లిపా యలు వున్నాయి. అవీ తీసుకో... బాగుంటాయి' అన్నాడు.

అతనికి కొంచెం భయం పోయింది. ధైర్యంగా తినడం మొదలెట్టాడు.

'ఇప్పుడు చెప్పు నిజంగా ఎక్కడికి వెళ్తున్నావో' సర్దార్ ప్రశ్నించాడు. 'షిండోరా... అక్కడ నుంచీ బస్సు పట్టుకుం టాను'

'షిండోరాకి మధ్యాహ్నం చేరతావ్' అన్నాడు. సర్దార్, మళ్లీ కొంచెం సేపు ఆగి అతన్ని పరిశీలనగా చూసి 'నువ్వెక్కడ నుంచి వస్తున్నావ్?... ఈ జిల్లా గ్రామం నుంచేనా?' అడి గాడు.

అతను తింటూ అవునన్నట్లు తూలాపాడు.

'ఎప్పుడన్నా సర్దార్ దాస్ సింగ్ పేరు విన్నావా?' ఒకడు అడిగాడు.

అతను ఆశ్చర్యపడి తినడం ఆపి-

'దాస్ సింగ్... బందిపోటేనా!' అడిగాడు.

'ఆ... అదే నేనడిగింది' అతనికి దగ్గరగా కూర్చున్నది ఆ పేరు మోసిన బందిపోటే.

'అతన్ని పట్టిస్తే యాభైవేల రూపాయల బహుమతి ఇస్తా మని ప్రకటనలూ ఉన్నాయి' సర్దార్ అతనితో చెప్పడం మొద లెట్టాడు. 'నేను నీ గ్రామానికి చెందినవాడినే. నా కూతుర్ని ఇప్పటి ఠాకూర్ తండ్రి నా ఎదుటే మానభంగం చేశాడు.

కొంతసేపు అంతా మౌనంగా వుండిపోయారు.

'వాడి ఇంట్లో జొరబడి గొడ్డలితో తలనరికాను' అంటూ సర్దార్ కోపంతో, కసితో ఉమ్మేశాడు. 'మళ్లీ ఇప్పుడు వాడి కొడుకులు అదే దారిలో వున్నారట, మాతో ఎవరో చెప్పారు. దానిరామ్ అనేవాడు మరికొందరు అతనిపై పగదీర్చుకోనున్నా రట' సర్దార్ మళ్లీ ఉమ్మేడు. అతనికి ఠాకూర్ కుటుంబంపై వున్న ద్వేషం చల్లారలేదు. ఇంకా ఇలా చెప్పాడు-

'వాడొక్కడే కలిసి నినాదాలతో పగ ఎలా తీర్చుకుంటాడు. పిరికి వెధవ. నాలా ధైర్యంగా చెయ్యెత్తాలి. పిరికిపంద. వాడి వల్ల ఏమీకాదు. పైగా చట్టాన్నే మారుస్తాడుట. అంత సుల భమా!'

రైలు ఒకచోట వేగం తగ్గనారంభించింది. సర్దార్ లేచి నుంచున్నాడు.

'ఏయ్... తిన్నంత తిని మిగతావి పారేయ్... మా గురించి ఎవరికయినా చెప్పావో... జాగ్రత్త' అని హెచ్చరించాడు.

'మనం పెద్ద వంతెన దగ్గరికి చేరుతున్నాం... సిద్ధం కండి...' అంటూ మూఠాని హెచ్చరించాడు. సర్దార్,

రైల్లోంచి దూకబోతూ సర్దార్ అతన్ని మరోసారి హెచ్చరిం చాడు.

మొదటి సారిగా దానిరామ్ ధైర్యంగా నిలవగలిగాడు. లేచి నుంచున్నాడు.

'నువ్వేం ఆలోచించకు సర్దార్... నువ్వు నా గ్రామానికి చెందిన వాడివే. మనం ఒక పంట పెంచి తిన్న వారమే..'

మరో నిమిషంలో సర్దార్ అతని తోటి ముగ్గురూ రైల్లోంచీ దూకారు. రైలు కదిలిపోతోంది. వాళ్లు చీకటిలోకి పారిపో యారు. చీకట్లో దూసుకుపోతున్న రైల్లో ఆ తలుపుల్లేని పెట్టె లోంచి దానిరామ్ ఆ చీకట్లోకి చూస్తుండిపోయాడు.

*